

لېڭەرىن با "حكا" ھەر بۇ خەيالپەرەستان بى، ئەۋەى دەمىنىتەۋە ھەر كۆمەلەى سوسىيالىست و نازاد بىرە

سەرەنجام دۋاى ماۋەيەكى زۆر، رېبەرى "حىزبى كۆمۇنىستى ئىران" و رېكخراۋى كوردستانى ئەۋەى
حىزبە لە كۆبۇنەۋەيەكدا ھەستان بە پالاۋوتنىك كە بە تەۋاۋەتى لە گەل كۆمەلە بۆچون و
بەرژەۋەندى بەرتەسك و تاقمگەرايانەى ئەۋاندا دىتەۋە و لە رېگى راگەياندىكى كۆمىتەى ناۋەندى
حىزبى كۆمۇنىستى ئىرانەۋە سەبارەت بە كۆمەلى ناسراۋ بە "فراكسىيۇنى فەعالىيەت بە ناۋى
كۆمەلە" حىسابى خۇيان لە گەل ئەۋ فراكسىيۇنە يەكلايى كىردەۋە كە لە راستى دا مۇريان كوتايە
سەر ئەۋ ھەلۋىستە كە دەمىكە گرتويانەتە بەر.

ئەۋ راگەياندىنە كە ناۋەرۆكىكى دۋو روويانەى ھەيە ھەۋل بۇ پاساۋ كىردى كىردەۋەيەكى نا ژىرانە
دەدات. دۋورويانەيە چۈنكە بە پېچ و پەنا قسە دەكات و خۇشى لەۋ راستىيە ئاگادارە، ھەر بۇيە
دەست دەبات بۇ كىردەۋەى فرىوكارانە. رېبەرى حىزبى كۆمۇنىست ھەر زۆۋ راگەياندى كە
فراكسىيۇن بە رەسمى نانسى، بەلام ئەمرۆكە برپار لە سەر دەر كىردى بە تەۋاۋەتى ئەۋ بوۋنە بە
رەسمى نەناسراۋە دەر دەكات. بە واتايەكى تر ئەۋ رېبەرىيە نايەھەۋى بە بى پېچ و پەنا (كە دەبى لە
تايەتمەندى كۆمۇنىستەكان بى) لە گەل ئەۋ مەسەلەيە بەرەۋرۋو بىت بە ئاشكرا رايبگەيەنى كە بە
پشت بەستن بە چ پەيرەۋىكى نىۋ خۇيى، كى، يان ئەۋە كە چ كەسانىكى دىارى كراۋ لە حىزبەكەى
دەردەكات. ئەندامانى "فراكسىيۇنى فەعالىيەت بە ناۋى كۆمەلە" كەسانىكىن كە خاۋەنى ناۋ و نىشانى
دىارى كراۋن و ئەۋ راستىيەش لەۋ كەسانەى كە لە ماۋەى ۴۰ سالى رابردۋودا لە گەل كۆمەلە و
بزوتنەۋەى كوردستان لە پەيوەندى دان شاراۋە نىيە. ژنان و پىاۋانىك لە رىزى فراكسىيۇن دان كە
بەردەۋام لە سەر بنەما فكىرى و عەمەلەيكانى كۆمەلە بوۋن پىداگرىان كىردۋەۋە بەۋ پەرى
سەداقەت و لىبوردەيەۋە لەۋ پىناۋەدا ھەنگاۋيان ھەللىناۋە. فراكسىيۇن تىكەلاۋىك لە دامەزىنەران،
رېبەرانى خاۋەن پىشنىنەى پىرشەنگدار كە ھەموۋ ژيانى خۇيان لە پىناۋ نازادى و سۇسىيالىزم و
خەبات لە دژى رژىمى پاشايەتى و ئىسلامى ناۋەتە پشت سەر، ئەۋ فەرماندە كارامەۋ بە
جەربەزانەى كە لە قۇناغىكى دىارى كراۋدا لە بەرامبەر ھىرشى داگىركارانە و سەر كوتگەرانەى
كۆمارى ئىسلامى و كۇنە پەرەستانى نىۋ خۇ لە سەنگەرەكانى خۇراگرى و خەباتدا فىداكارىان لە
خۇيان نواندۋەۋە و گەلىك ھەماسەيان خولقاندۋەۋە. ئەۋ راستىيانە رېبەرى "حكا" ۋا لىدەكات ، بە
ئەنقەست، كەسايەتى مۇۋىي و كۆمەلەيەتلىكانى فراكسىيۇن لە بەر چاۋ نەگرى، تاكوۋو لە قەباحەتى
ئەۋ كارەى كە كىردۋىەتى دابشكىتىن.

ئەۋ برپارە ناژىرانەيە لە روۋى داماۋىي و لە ھەمان كاتدا دەر خەرى شىكستە. برپاردەران تەنانەت
بىريان لەۋ مەسەلەيە نەكردۋتەۋە كە بۇ كەم كىردنەۋەى بارى قورسى ھەژاندنى ھەستى گشتىش
بوۋىت، كەلك لە مەرامنامەى حىزبە نەبۇكەيان ۋەرگىن. ئەۋان ھەستان بە پالاۋوتنى دىاردەيەك
كە زۆر جار چاۋيان لە بوۋنى بەستۋە و نەيانۋىستۋە ھەبوۋنى بسەلمىتن.

لهو راگه ياندنه دا ريښه ري (حكا) هه مو هه ول و كوڅششي خوځي خستو ته گهړ بؤ ئاو هژو نيشانداني راستيه كان و پوره پوښ كړدني هه لس و كهوتي نا بهجئ و دوور له هاورينه تي خوځيان و ده رخستني رواله تيكي به پيچه وانه له فراكسيون و لهو ماوه يه دا دهستي بر دووه بؤ بينه و به رهي ريځخراوه يي و هه ولي داوه هم كاڅه تاله له شاردنه وه ي راستيه كان له بهرگي هه لفر يو اندنه وه پيچيت و به نيو حه قيقه ت به خه لكي به سه پيئي.

داريژه راني راگه ياندنه كه ده مي قسه يان به و حوكمه ده ستر كرده ده كه نه وه " نه وان ئيتر به ته واوه تي خوځيان له گه ل نه و روه ته به نامؤ ده بينن"، تاكووو دوڅه كه بؤ قه زاوه ت كړدنه كان دواتر هه موار بكن و سه ره په تي نه و جياو زيانه گري بدن به " ره نگدانه وه كيشه چينا يه تيكي ناو كو مه لگا". تاكووو لهو ريگايه وه و به ويستي خوځيان هيزيكي چينا يه تي كه له بهر ژه وه ندي نه وان دابي به خوځيانه وه بلكينن وله هيچ، پاساويكي ئيدنؤ لوژيك بؤ نه و كرده وه يه كه خوځشيان ناتوانن ديفاعي ليكن، داتاشن. ريښه ري "حكا" له دريژه ي چيرو كه ده هه ستي " به خشش" دا يده گري و به رواله ت مافي به شداري كريكاران و خه لكي زور ليكراو به پاريزراوي ده هيلته وه، تاكووو لهو كيشه به ناو چينا يه تiane ي ناو حيز به كه يان به شداريان بدن و... به لام راستي رووداوه كه چيه.

نه نه وه هه ستي ته واو نامؤ بوونه "ي ئيمه له جي خويدياه و نه نه و شهر و كيشه چينا يه تي نيو حيز بي نه وان راسته. نه ئيوه تيئوري داريژه رو نوينه ري چيني كريكارن نه ئيمه ش هه لفر يو دراوي بوژوازي و كړنوښ به راني قافي ناسيؤ ناليزم. نه وه بزنانن كه به و شيوازه كه گرتوتانه ته بهر هيچكات ناتوانن ببه خاوه ني "حيز بيكي سالم، يه كگرتوو چالاك". نه وه ته نزيكي تال و له راستيشدا گالته جاريكي ته واوه، كاتيک مرؤف له هه زاره ي سيه مه دا ده بيني و ده بيستي كه خواستي پوانخو ازي تا قميك كه لافي نوينه رايه تي چيني كريكار ليده دن، وهك شهر و كيشه ي چينا يه تي و ره نگدانه وه ي له ناو حيز بدا ليك بدر يته وه و يه كريزي و چالاك بووني خوځي له پالاوتن، ده ر كړدن و دابه ش كړدني ريزه كانی خواره وه به خو مانه و غه يري خو مانه وده ست بخات. له راستيدا نه و شته ي كه خه لكي نازار چيشتو په ري نشان و دل نيگه ران ده كات و دوژمنيش دلشاد و ليو به خه نده، هه مان به لاي داسه پاندي جيا بو نه وه ي ماليخوليا يانه و پيك هيناني ريځخراوي هاو ته ري بي يه ك له دواي يه كه كه به زور بليبي گوايه تيئوريكي شهر ي چينا يه تيه وه، له سهر حيسابي خه لك و بزوتنه وه، وه كووو كارگ يه ك له دواي يه ك هه لده تو قن. نه وه نه ك نيشانه ي پيشكه وتي كو مه لگاي فره حيز بي و ئاكامي چاره هه لنه گري جياوه بوونه كان يه تي له ئيران و كوردستان، به لگوو شانؤو كاريكاتيري كه له حيز بيته، ريښه ري و په يوه ندي ناو خو بي وسوار كړدني بهر ژه وه ندي خوازه لو كي تا قميكه به سهر پيدا وي ستيه كانی خه با تي كو مه لايه تي و بهر ژه وه ندي گشتي بزوتنه وه دا. نه وه نيشانه ي نه خوځش بوون، مايه پوچ بوون و بي كه لك بووني نه و نه و جوړه حيز بايه تي و نه و جوړه به ناو ريښه ري كړدنه يه. نه وه به ره و دواوه چونه له و ديوي هر چه شنه نيته پاكي كارگي رانيدا، ژه هريكي كوشه نده يه له كو مه لگايه كي فره حيز بي كه هيچ كات ناتواني خوي له ئاكامه زيان باره كانی بپاري زيت.

كوميته ناوه ندي "حكا" ئيدعاي نه وه ده كات كه فراكسيون به " ده ر كړدني راگه ياندني ئاشكرا، كه يه كريزي ئيراده ي سياسي كو مه له ي ده برده ژير پرسیار"، به كرده وه خوازياري جيايي و

دووبه ره کایه تی بووه. بی ئه وهی که سهرنج بدهنه ئه وهه له ناسکه یان که به و جوره ئاوه ژوو کردنانه، ئه و ئیدعایه ی ئیمه یان زیاتر سه لماندوه که کومه له، نه ک "حکا" رهوتیکی حاشاهه لنه گرو شیاوی سهرنجه. ئه وان به ئاماژه کردن به "ئیراده ی سیاسی کومه له" که گویا ئیمه خهریکی لاواز کردنی بوین، به خشکه دانیان به وه داناه که له راستییدا دابین کردنی یه کریزی کومه له گرینگه نه ک پاراستنی چوارچیوه ی ریکخراوه یی "حکا". هه موو ئه م چه واشه کاریانه ش بو ئه وه بووه که نه ته نیا مل به خواستی ئیمه واته نوێژهن کردنه وه ی یه کریزی ئیراده ی سیاسی کومه له نه دن، به لکوو به به لاریدا بردنی به ئاشکرای بابه تی جیگای کیشه، له لایه که وه له ههستی خه لک به نیسه بت کومه له خراپ که لک وه رگرن و کومه له بکه نه قه لغانیک بو پاراستنی "حکا"، و له ولشه وه هه وه ئاشکراکانی ئیمه له وه په یوه ندیه دا وه ک تاوانی ریکخراوه یی له ناو ریکخراوه که یاندا هه رزان فرۆش که ن، بی ئه وه ی که سهرنج بدهنه ئه و بابه ته ساکاره که له چه ند دیپریکی سه ره وه تردا لافی دموکراتانه یان لیداره و ئیدعاده که ن که سه رجه م ئامرازه کانی ته بلیغی حیزبیان بو به ریوه بردنی ئه و "تاوانه ریکخراوه یی" یه ناوه ته به ردهستی ئیمه. سه رنجیان نه داوه تی که ئه وه دوو شته دژ به یه کترین. هه روه ها هیچ ئاماژه یه کیش به و راگه یاندانه ناکه ن که گویا "یه کریزی ئیراده ی سیاسی کومه له" یان بردۆته ژیر پرسیار، تاکووو ده رکه وئ کئ بو لاواز کردنی ئاوا ئیراده یه ک و چ که سیکیش بو به هیز کردنی هه نگاوی هه لئناوه ته وه.

نکۆلی لی ناکرئ که ئیمه به ده رکردنی راگه یاندنی ئاشکرا، بوونی حیزبی کۆمونیستی ئیران مان بردۆته ژیر پرسیار. ئیمه پاراستنی ئه و تابلویه بی هۆو به دور له ئه قل و مه نتقی سیاسی و کومه لایه تی ده زانین. ئیمه له سه ر ئه و باوه ره بوین و هه ین که قره ی ئه و ریبه ریبه نه ک له پیناو پاراستنی ئامانجه سۆسیالیستیکان، به لکوو له پیناو سه رقال کردنی بیمایه و به رژه وه ندی تا قمچیته له نیو ئه ندیمان و خو خزاندنه ده ره وه له ژیرباری ئه و به ر پرسیاریه تییه که کومه له له ئاست بزوتنه وه ی کوردستاندا بویه تی و ئیستاش هه یه تی. له پیناو پاراستنی هه لویستی ئیراده گه رایانه له ئاست شوژی سوسیالیستی. له پیناو مل نه دانی ئه و ریبه ریبه به قسه و باسی ری خو شکه ر له و بواره داو پیدانه چونه وه به تیئوریه سه تحیکانی ئه و حیزبه له وه په یوه ندیدا. چونکه ئه گه ر ئه و چه ند دروشمه بی ناوه روک و تیئوریه تیکه ل پیکه له سه تحیانه، له و ریبه ریبه که ئیدعای پاراستنی ئالای سوسیالیزم له کومه له دا ده کات، بستینییه وه قسه یه کی بو کردن له و بواره دا پی نامینی. ئاشکرایه ئیمه هه چکات له سه ر ئه و باوه ره نه بووین که به گۆرینی ناو یه کریزی سه ر له نویی ئیراده ی سیاسی کومه له ده گه ریته وه سه ر جیگای خو ی، به لکوو له سه ر ئه و باوه ره بووین که به هه لگرتنی وه ها هه نگاویک کۆسپیکی سه ره کیمان له سه ر ریگا لا بردوه. له روانگه ی ئیمه وه ئه وه به هه چ شیوه یه ک به مانای خستنه ژیر پرسیار ی یه کریزی ئیراده ی سیاسی کومه له نه بووه و ناشتوانی بییت، به لکوو به پیچه وانه دابین کردن و نوێژهن کردنه وه ی ئاوا ئیراده یه ک به مانای رهوتیکی کومه لایه تی و چالاک له ئال و گۆره کانی داها تودایه. سه رجه م راگه یاندنه ئاشکراکانی فراکسیۆن له پیناو نه هیشتنی قه یران له کومه له دا، سه رنج دانه سه ر ئاوا قه یرانیک و ریکخستنه وه ی سه ر له نویی یه کریزی سیاسی و ئیراده ی هه لقو لویو له و یه کریزییه بووه. ئه گه ر له به ره تدا ئاوا شتیک له ئارادا نه بوایه، پیکه یانی ئاوا فراکسیۆنیک نه ک پیویست نه بوو به لکوو کیشه یه کیش له ئارادانه ده بوو.

ریبهری "حکا" به هیئانه‌وهی به‌لگه‌ی له‌و چه‌شنه‌ت‌نیا ده‌توانی ئەو راستییە دەرخت که داوایه‌کی نا دیمۆکراتیکانه‌ی له ئیمه‌ هه‌بووه، که تا ئیستا به ئاگاداری ئیمه‌ی نه‌گه‌یان‌دوووه. ئەویش ئەوه که ئیمه‌ نه‌ده‌بوو به دەرکردنی راگه‌یانندی ئاشکرا، یه‌کریزی ئیراده‌ی سیاسی حیزبه‌که‌یان به‌رینه‌ ژیر پرسیار. به‌لام ئەوه کاریک بوو که ئیمه‌ نه‌مانده‌توانی بیکه‌ین، هه‌رچه‌ند ریژه‌یه‌کی به‌رچاو له وزه‌ی ئەندامانی فراکسیۆن خرایه‌ پیناو قسه‌ و باسی ناو خۆیی له گه‌ل هاورییانی حیزبی، تاکوو له دیالۆگی ناو خۆیی دا دهره‌نجامی قره‌کانی ریبهری به‌ گوئی ئەوان داده‌ین و داوایان لیبکه‌ین که هه‌ول بۆ قسه‌ و باسی ریخۆشکه‌ر بدن نه‌ک ویرانکه‌ر. سالانیککی زۆر له به‌ر دهم رای گشتیدا بوونی ئەو کیشانه‌مان ئاشکرا نه‌کرد، به‌لام له دریژه‌دا دیتمان که ئەو شیوه‌یه‌ ئیتر کارسان نییه‌، بۆیه‌ ده‌بوو به‌ هیئانه‌ ئارای ئاشکرای بۆچوونه‌کانمان روانگه‌کانی خۆمان به‌ شیوه‌یه‌کی روون به‌ ئاگاداری گشتی بگه‌یه‌نین. کاریکی باشیشمان کرد. ئەو کاره‌ی ئیمه‌ سه‌ر له‌ نوێ جموجۆلیکی نوێی خسته‌وه‌ ناو ره‌وتی کۆمه‌له‌. ئیمه‌ هه‌م شاهیدی قسه‌ و باسی ریخۆشکه‌ر بووین، هه‌میش شاهیدی قسه‌ی هه‌لبه‌ستراو و چه‌واشه‌کاری و جنیوو بوختانی ژماره‌یه‌ک که به‌ شوین به‌رژه‌وه‌ندی خوازه‌لۆکانه‌ی خۆیان‌وه‌ بوون. به‌لام گرینگ ئەوه‌ بوو که هه‌موان دیسان بۆیان دهرکه‌وت که میژووی کۆمه‌له‌ میژوویه‌کی زیندو و گه‌شه‌، خاوه‌نی زۆره‌ و سه‌ره‌رای سه‌رجه‌م ئەو که‌ند و کۆسپانه‌ی که له سه‌ر ریگای نوێژن کردنه‌وه‌ی سه‌ر له‌ نوێی له‌ ئارادان، ئاوا ره‌وتیک هیشتا هه‌ر زیندوووه. له‌ جیهانی واقیعدا ئەوه‌ی که ئەو ریبهریه‌ وه‌ک لاواز کردنی ئیراده‌ی سیاسی کۆمه‌له‌ له‌ قه‌له‌می ده‌دات، شتیک نه‌بوو جیا له‌ هه‌له‌سوون هیئانه‌وه‌ی ئاوا ئیراده‌یه‌ک که کۆمه‌له‌ له سه‌ر بناغه‌ی ئەو ئیراده‌یه‌ سه‌ری هه‌لدا و هیشتاش هه‌روا قایمه‌. له‌و به‌ستیته‌ وزه‌ وه‌رده‌گرێ و به‌ره‌و پێش ده‌چێ. له‌ راستیشدا یه‌کیک له‌ خاله‌کانی جیگای کیشه‌ له‌ نیوان ئیمه‌ و ریبهریشدا هه‌ر ئەوه‌یه‌. ئەوان کۆمه‌له‌ له‌ چوارچیوه‌ی ژماره‌یه‌ک دا ده‌بیننه‌وه‌ و پیناسه‌ ده‌که‌ن که به‌ پێی هه‌ندی بنه‌مای فیکری داتاشراوی قه‌تیس له‌ چوارچیوه‌ی ته‌نگه‌به‌ری یاسا نیوخۆییه‌کان و، له‌ په‌یوه‌ندیه‌ به‌رته‌سکه‌کاندا له‌ ده‌ور یه‌کتر ئالقه‌ ده‌به‌ستن و توانای به‌ره‌وروو بوون له‌ گه‌ل کیشه‌ واقعییه‌ کۆمه‌لایه‌تیکانیان نییه‌. ئیمه‌ نه‌مانده‌توانی وایین. ته‌نانه‌ت مه‌سه‌له‌که‌ بۆ ئیمه‌ نه‌یده‌توانی دهرکردن یان خۆد دهر نه‌کردنی راگه‌یانندی ئاشکرا بیته‌، که یه‌کریزی ئیراده‌ی سیاسی ئەو ریبهری بباته ژیر پرسیار یان نا، مه‌سه‌له‌که‌ بۆ ئیمه‌ راکیشانی بیرورای گشتی به‌ره‌و ئەو کیشانه‌بوو که کۆمه‌له‌ له‌ گه‌لیان ده‌سته‌و یه‌خه‌یه‌. کاریک که تییدا سه‌رکه‌وتنمان به‌ده‌ست هیناوه‌.

جیگای ئاماژه‌یه‌ که ئەوه ئاکامی لیکدانه‌وه‌و شیوه‌ی نا به‌جی و لاوازی ریبهری خۆی بووه که هه‌ر جوړه‌ راده‌ربڕینیکی سیاسی نه‌یاران ده‌ست به‌جی یه‌کریزی ئیراده‌ی سیاسی ئەو حیزبه‌ ده‌خاته له‌رزه‌. له‌ ئاوا حاله‌تیکدا ریبهری ئەو حیزبه‌ له‌ جیاتی ئەوه‌ی که په‌نا به‌ریتته‌ به‌ر ساکارترین و کاتیترین ریگا چاره‌ واته‌ دهرکردنی نه‌یارانی، ده‌بوو بیریکی ئەساسی له‌ حیزبه‌که‌ی بکاته‌وه‌.

له‌ روانگه‌ی ریبهری حکا یه‌کیکی تر له‌ تاوانه‌کانی ئیمه‌ پیک هیئانی فراکسیۆن و ریبهریه‌که‌ی به‌ به‌شداری که‌سانی غه‌یره‌ ته‌شکیلاتی‌یه‌. له‌ بیریان چۆته‌وه‌ که هه‌ر له‌و راگه‌یاننده‌دا و له‌ چه‌ند به‌شیک سه‌ره‌وه‌تردا نوسیویان که ئەو پرۆسه‌یه‌ به‌ واژۆی ۷ که‌س له‌ ئەندامانی ته‌شکیلات سه‌ری هه‌لدا. واته‌ دانیان پیداناوه‌ که پیک هیئانی ئاوا فراکسیۆنیک به‌ ته‌واوه‌تی له‌ لایه‌ن ئەندامانی

ته شکیلاته وه دهستی پیکردوه . لیږه شدا هر چه واشه کاریکی ناشیانه یان ره چاو کردوه، ده لاین: پیکهیتانی فراکسیون و ریبه ریبه کهی به به شداری که سانی غهیره ته شکیلاتی، تا کووو نه و ئیدیعایه بکن که نه وه نهک حه ره که تیکی ناو خوی حکا به لکوو به ره می نه و پیلانه گه لاله کراوانه ن که له دهره وهی ته شکیلات به دژی حکا داریژراوه. نه وه نه ته نیا دروو چه واشه کاریه کی ناشکرایه، به لکوو دریژهی هه مان شیوه کاری و یرانکارانه ی ریبه ری "حکا" به رانبر به هر لایه نیکی نه یاری ناو خوی. له رابردودا ویرانکاریه کی له و چه شنه به یارمه تی رووداوه سیاسی هکان له هه مان قوناغ دا پاساوی بو ده هیترایه وه، نیستا که رووداوی له و چه شنه له نارادانین و راگه یاندنه کانی فراکسیونیش شتیکیان نه داوه به دهسته وه، ناماژه به به شداری که سانی غهیره ته شکیلاتی له ریبه ری فراکسیون ده کرری، تا کووو به مه یلی خویان فراکسیون نهک هر بخه نه ژیر گوشاره وه، به لکوو پاساویکیش بو پالوتنه کانیان دابتاشن و به پشت به ستن به هه لبه سته ی "ساز کردنی ته شکیلات به به شداری که سانی غهیره ته شکیلاتی" بو فراکسیونی تیپچین.

به لام کیشه ی سهره کی له سهر چیه. راستیه کهی نه وه یه که هر نه و جورهی چاوه روان دهکرا هه لویسته کانی نیمه سهرنجی زوریک له هه لسوراوانی کومه له ی که نیستا هاوکاری هیچکام له ریخراهکان نین، هه روه ها سهرنجی نه و ریخراوانه ی که به نیوی کومه له کار دهکن و زوریک له هه لسوراوانی بزوتنه وهی کوردستانی به ره و لای خوی راکیشاوه. نه وه کاردانه وهی سروشتی که سانی تر به نیسبه ت نیمه و هه لویسته کانی نیمه بوه. نه وه خالیکی به هیز بوو که هر له سهره تاوه بووه هوی تورهبونی ریبه ری حکا و وای لیکردن که به پشت به ستن به بوختان گهلی جوراوجور و قسه و قسه لویکی ماله و مال هه ول بو پووجهل کردنه وهی بدن. له و بواره دا، بوختانچی دیکه ش بوونه هاورییان و پشتیوانی زوریان لیکردن، به لام ناکامیکی نه بوو. نیستا وهک به لگه ی تاوانیکی تر له دژی نیمه به کاری ده بن. نه وه له حالیکدایه که پشتیوانی نه و هاورییانه له نیمه به شیوه یه کی به ته واوه تی ناشکرا بووه. نه و ئال و گوران کومه لیک قسه و باس و دمه ته قه ی سیاسی له گه ل خوی هیئایه ئراوه. نیمه ش له کونگره ی ۱۳ و له بهر دم سهرجه م نوینه ران دا و به ناشکرا سیاسی پشتیوانی کردنی نه وانمان کرد و هر نه وکاتیش داوکاری هاوکاری زیاتری نه وان له گه ل نه و ره وته و په یوه ست بوونیان به و دیالوگه بووین. نه ته نیا پیلانیک له نارادا نه بووه، نه ته نیا سنووری نه وان له گه ل نیمه خهوشی تی نه کهوت، به لکوو زور به ناشکرا نه وه حه ره که تیگ بووه له پینا و ته رخان کردنی هیژیکی زیاتر بو چاره سهر کردنی قهیران له کومه له داو په ردان و قول کردنه وهی قسه و باسه کان له پینا و بردنه سهره وه و دابین کردنی سهر له نویی یه کریزی ئیراده ی سیاسی کومه له. بابه تی سهره کی نه وه نییه و ناشتوانی بیی که نیمه له گه ل هاورییانی چالاک له و تویره دا په یوه ندی و قسه و باس مان نه بی، به لکوو مه سه له که نه وه یه که له هه لس و کهوت کردن له گه ل قهیران له ته شکیلاتدا، نیمه و ریبه ری حکا دوو شیوازی به ته واوه تی جیاوازمان هه بووه و له دوو روانگه ی جیاوازه وه بو شته کان چوین. شیوه کار و روانگه ی نیمه که خوی له ته نگه به رای پیوهنده ریخراوه یه کانداه قه تیس نه کردوه و به شیوه یه کی کراوه، روانیویته کومه لگا و ده وروبه ری خوی، به پیچه وانه ریبه ری حکا هه ولی داوه نیمه له چوارچیوه یه کی دهسکردی ریخراوه یی دا نه سیر بکا و له و دنیا بچوکه ی خویاندا که ناوا په یوه ندی گه لیک بی نیمه دروست کردوه بمانه یلنه وه. هیچ که سیش به ری به هاورییانی تری

حیزی نه گرتبوو بۆ ئه وهی به و پرۆسه یه په یوه ست نه بن. به پیچه وانه ئیمه داوامان له هه موو هاورییانی حیزی کردبوو که به گیانیکی هاورییانه بیته ناو ئه و دوخه نویی و چاره نوس سازه که هاتبوه ئاراهه. ئه وه کیشه ی ئیمه نییه که ئه و هاورییانه له و په یوه ندیه دا ته نیا بیریان له پیلانگی پری کردۆته وه. له و ماوه یه دا ئه وان له هه لس و که وتی هیمنانه ی ئیمه و خو پاراستن له جیا بونه وه و گرفتیکی تر نانه سه ر گرفته کانی تری کۆمه له، لانی که م ده بوا یه شیوه کاری جیاوازی ئیمه یان بۆ ده رکه وتبا، نه ک ئه وه ی که له ئاکامدا له و شیوازه جیاوازه که ره سه ی پیویست بۆ مه حکوم کردنیکی ریکخواه یی بی ناوه رۆک و بی بنه ما ده رکیشن. ئه و پرسیا ره ی که تا ئیستا له به ر ده م هه مو ئه ندامانی ئه و حیزبه له ئارادایه ئه وه نییه که به چ شیوه یه ک له گه ل کرده وه ی به ناو تیکده رانه ی ئیمه هه لس و که وت بکه ن، به لکوو پرسیا ر ده بی ئه وه بی که بۆچی چه قیا ن به ستوه و ده یانه وه ی هه ر چه قیش به ستن و به و پرۆسه یه په یوه ست نابن. بۆچی ده چنه لا شانی ریبه رییه کی سه رلیشیواو که له ترسی ئه وه ی که نه کا ژیر پیا ن بروخی، نه ته نیا که وتونه ته خو پاریزیوه، به لکوو هه موو هه ولیان ئه وه یه تا له ریگای بوختان و درۆده له سه بۆ ئه م و ئه و په نا به رنه به ر تیئوری پیلان و وه ک دوا یین داهیتانیش ویرای چه واشه کردنی سه ر له نویی رووداوه کان، له شیوازی ئوسوولی و واوه تر له چوارچیوه ی ته شکیلاتی ئیمه بۆ چاره سه ر کردنی گرفته کان، به دلی خو یان به لگه ی تاوانیکی ترمان بۆ گه لاله که ن.

هه لویستی ئه و که س و ریکخواوانه و راگه یاندنی به ئاشکرای پشتیوانیان له ئیمه، له لایه ن ریبه ری حکا وه وه ک پیلان له قه له م دراوه، گویا ده بی به شیوه یه کی ئوتوماتیک هه موو حیزب و که سیک له ئه وان پشتیوانی بکات. هه بوون که سانیکیش که لایه نی ئه وانیا ن گرت، به لام نه ته نیا وه ک پیلان له قه له م نه درا به لکوو بوو به ئامرازیک تاکووو به پشت به ستن به پشتیوانی ئه وان کۆمه لیک بوختانی نا به جی له دژی ئیمه و هاورییانی دیکه بلاو بکه نه وه. ئایا ده نگۆ و بوختانی ئه و که س و حیزبانه سه باره ت به ئیمه تاوان نییه؟ به لام هه ر چه شنه پشتیوانی کردنی که ئیمه وه ک تاوان دیته ژمارو ده بیته هۆکاریک بۆ پالوتتمان.

به دوا ی راگه یاندنی فراکسیۆندا، زۆریک له هاورییانی ره وتی کۆمه له (که ئیمه هیچکات په یوه ندیمان له گه ل نه بریبون) به ده رکردنی راگه یاندنی جوړاوجۆر، پشتیوانیان لی کردین. نا سه روشتی نییه که ئیمه سپاس و پیزانینی خو مان به هۆی ئه و کرده وه یه و پشتیوانی و هه روه ها هاو بۆچونی و هه ست به به ر پرسیا رییه تیا ن له ئاست دیاریکردنی چاره نووسی کۆمه له و له په یوه ندی راسته وخۆدا وه ک (به ریوه چوونی سمیناری ئاشکرا له شاری ستۆکهۆلم) او شیوازی تر، ئاراسته بکه ین و به و کاره یان دلخۆش بین و داوا ی به شداری کردن له ئاوا دیالۆگ و قسه و باسیکیان لی بکه ین. ئه و هاورییانه به هۆی ئه و بۆچونانه ی که هه مانبوو و هه لمانبژاردبوون، بۆ ئیمه وه ک که سانی ده ره وی ته شکیلات نه ده هاتنه ژمار، به لکوو هه ر ئه و جوړه ی که گه لیک جار و له بوچوونه کانه ماندا به ئاشکرا رمانگه یاندوه، جی وشوینی هاورییانی ناو ره وتی کۆمه له یان هه بووه. ئه و شته ش که راگه یاندنه که ی کۆمیته ناوه ندی حکاش ده یه وه ی له به ر چاوی نه گری هه ر ئه وه یه. ئیمه له که سمان نه شار دۆته وه که خوازیاری نویژهن کردنه وه ی کۆمه له ین له سه ر ئه ساسی روانگه یه کی نوی و ئه وه مان وه ک سه ره کی ترین ئامانجی خو مان داناوه. ئه وه نه ته نیا

ئامانج و مەبەستى ئىمە بەلكو خواستى گەلىك كەسە كە سالانىكى زۆر لەو رىگايەدا ھەوليان داوہ.

ئەوہى ئەوان بە پىلان و تىكدەرانە لە قەلەمى دەدەن، پرۆژەيەكى سياسى شياوى داكۆكى كردنە كە رىبەرى حكا بە ھەمو ھىزىيەوہ لە بەرامبەرىدا راوہستاوہ و لە رىزەكانى كۆمەلەدا ئالاي تىكدەرانەى راستەقىنەى ھەلداوہ.

رىبەرى حكا ئىدعاى ئەوہ دەكات كە ئىمە ھەولمان" بۆ رىكخستن و دامەزراندنى رىكخراوىك لە ناو تەشكىلات دا داوہ و حكا و رىكخراوى كوردستانى ئەو ھىزبەمان كردۆتە سەنگەرىك بۆ بەرەو پىش بردنى پرۆژە سياسى و رىكخراوہيەكانى خۇمان لە دەرەوى تەشكىلات" دا . لىرەدا راستى و چەواشەكارىەكان بە شىوہيەكى ھەرزەكارانە لە تەنىشت يەكتر رىز كراون، تاكوو بەو شىوہيە بە خويتەرانى بقەبلىتن كە ئەوہ ئىمە خۇمانىن بە كردهوہ لەو رىكخراوہيە چويئەتە دەرى، واتە ھەم وەلامان نىن و ھەمىش بەرپرسيارىيەتى سياسىيەكەى بخەنە سەر شانى خۇمان.

ئەوہى كە ئىمە ويستوومانە لە نىو تەشكىلاتدا خۇمان وەك فراكسىونىك رىكخەين، راستىيەكە نكۆلى لىناكرى. ھەر ئەو جۆرەى كە ھەموان ئاگادارن ئەوہ كارىك بوو ئاشكرا و شتىكىش نەبوو بىجگە لە فراكسىونىك كە ئامادەى بەرپوہ بردنى ھەر ئەركىك بوو كە ھىزب پىي بسپىرى. بى گومان فراكسىون كۆبونەوہى خۆى ھەبوو، بەلام نەمانوتووہ كە كەس مافى بەشدارى كردن لەو كۆبونەوانەيدا نىيە، بەلكو بە پىچەوانە رامانگەياندبوو، ئەندامانى ترى تەشكىلات مافى خۇيان و لە ھەمان كاتىشدا چارەنوسازە كە پىي پەيوەست بن. فراكسىون لە خۆى دا جۆرىك رىكخراوہ و ئاشكرايە كە جۆرىك فونكسىونى ناوخۆى ھەيە.بابەتەكە ئەوہ نىيە كە ئىمە كارىكى وام كردوہ يان نا، بەلكو ئەوہ بووہ كە ئەو ھەنگاوہى ئىمە بە رەسمى نەناسراو مافى ئىمەيان لەو پەيوەندىدا پىشيل كراو....

دەوترى كە گوايا ھەولەكانى ئىمە لە پىناو خزمەت كردن بە پرۆژەگەلىكدابووہ لە دەرەوى تەشكىلات. ئەوہ بەشيك لە راستىيەكانە. راستىيەكەى ئەوہيە كە ئەو كارە لە خزمەت بە بەرەو پىشبردنى پرۆژەيەكى سياسى لە ناوخۆ و دەرەوى تەشكىلاتدا بووہ و ھەشە. نكۆلى لىناكرى كە پرۆژەكەى ئىمە ئاسۆيەكى كراوہتر لە تەشكىلاتى رەچاو كردوہ و ئەگەرىش ئاوا نە بوايە شياوى ئەو ھەموو سرنجە نەدەبوو كە لە دەرەوہرا خرايە سەرى. گرفتەكە ئىمەن نەبوين، گرفتەكە ئەو رىبەريەيە كە نەك پىشوازى لە پرۆژەكە نەكرد بەلكو وەك ھەمىشە سەريان بردوہ ناو قاوخەكەى خۇيان و پىيان وابوو دەبى كەسانى ترىش ھەر وا بن. گوايا تەشكىلات ئامرازىكە كە نابى روو بە دەرەوہ چالاكى ھەبى و ئەگەر كارىكى وات كرد ئەوا وەلادەنرىت.

كۆمىتەى ناوہندى حكا لە راگەياندەنەكەى خۆى دا ھەولىكى بى ئەو پەردەدات تاكوو كردوہ ناشياوہكانى خۆى بە پردەى دەستە واژەى: دل ئاوەلەيى و نيەت چاكى، دوور كەوتنەوہ لە دەس بردنى ناوہخت بۆ ئامرازى رىكخراوہيى، ئاوالە بوونى ئامرازەكانى راگەياندن بە رووياندا، ھاندانىان بۆ روون كردنەوہى لايەنە فكري، سياسى و گەلالەكانىيان و كەلك وەرگرتن لە ئامرازى لەبار بۆ ئەو كارە، داپۆشى. ئەم ھەموو نى ئىنساڤى و چەواشەكارىانە ئىمەيان ھاندا بەرەو ئەوہى كە سەرەراى جەخت كردنەوہى زۆرتەر لە سەر ئەو بابەتە فكري و سياسىانەى كە ھىناومانەتە

راگه ياندنەى ئەو دووايەيان بە گشتى چەند ديمەنيكى جياوان لەو سناريو ھاوبەشەى كە پيشتر بە مەبەستى پالوتنى دەيان كەس لە ئەندامانى فراكسيون دايانرشتو، تا بەو شيوەيه باوەرى ئيدئولوژيكي خويان بپاريژن.

بريا ئەندامانى كۆميتەى ناوەندى حكا لە جياتى قسە كردن لە نيەت چاكي و دوور كەوتنەو لە برپارى كال و كرچى ريكراوھى قسەو باسى ھاورى ئيبراھيمي عەليزادە لە ئوردوگايان سەبارەت بە فراكسيون و بە گوى دادانى برپارى نوئ و مەترسى نانە پيش پاى كەسانىك كە بيانھەوى پييان پەيوەست بن، بلاو دەكردەو تا خەلك بزائن كە نيەت چاكي بە پيوانەى ئەو ريپەرى يانى چى؟ تاكوو بزائنن ديموكراسى حيزبى چ مانايەكى ھەيە و ئازاد ئەنديشى و كەسايەتى مرۆبى ئەندامانى ئەو ريكراوھى كە ئەگەر ويستيان رەخنە گرى سياسەتيكى ديارىكراو بن چ چىگاو شوينيكي ھەيە و چۆن بۆ شكاندنى دەست بۆ ھەر كەردەوھەكى نەشياو دەبەن. ئيمە ھەر ئەو كات لە راگە ياندنيكدا نيگەرانى خۆمان سەبارەت بەو چەشنە ديالوگ و ھەلس و كەوتە بى بايخانە دەربرى و خوازيارى پى راگەيشتن بەو بابەتە بوين. بەلام كۆميتە ناوەندى بە بى گوى دان بە قسەكانمان، راگە ياند كە بىر لە "توند كەردنەوھى پيچ و مۆرەكانى تەشكىلات دەكاتەو" و ئەو مەسەلەيەى بە ھەرەشەى دەرکردن، زەخت خستە سەر بۆ ھەرگرتنەوھى واژو، ھينانى زەختى دەرونى و ريكراوھى، ھەرەشەى برپنى ئاسايش و نانى شەو، سووكايەتى پيكردن، سيخورى كردن و ھەول دان بۆ ناردنى كەسى ھەلبژاردەى خويان بۆ ناو ريزەكانى فراكسيون، دزە كەردنە ناو سيستمە كامپيوٲيريەكان و دزىنى ئى مايلى تايبەتى كەسەكان، ولأمداوھ و... سەرجم ئەو كەردەوھە تيكدەرانەيە نيو دەنين نيەت چاكي و بى خەبەر لەوھى كە چ قەباحەتيكيان خولقاندووھ سەر مەستى سەر كەوتنن و جار ليدەدەن كە "ئيمە ئاگامان لە سەرجم زانيارىە نيو خويەكانى ئيوھ ھەيە". لە دريژەى ئەو شيوھ كارەياندا تەنانەت تاكوو سنوورى تاوانى خيانەت خستە پالى ژمارەيەك لە ھاوريان دەچنە پيش كە گوايا "ئەوان زانيارى ئوردوگايان دركاندوھ" و... ھاورى ئيبراھيمي عەليزادە لە تەئيد و پاساويكى ناشارەزايانەى ئەو كارەدا لە كۆبونەوھى تەشكىلاتى دا دەلى: ھاوريان! ھەبوونى پيناسى كۆمەلە بۆ خوى جيگاي شانازيە، ئەوانە بە ھوى ئەو بابەتانەى كە نووسيويانەو ئەو قسانەى كە كرديوانە ئيتر شياوى ھەلگرتنى ئەو شانازيە نين، ئيمەش وتمان ئيوھ كە ئيستا بوخوتان ناتانھەوى، بە ئەرك نەبى لە گيرفانتانى دەر بينن". بەراستى ئەوانە بە گشتى بيانوو بوون بۆ ترساندنى ئەو بىر جياوازانەى كە لە ئوردوگادا بوون، بۆ ھيچ نەوتن لە لايەك و دەرخستنى ھەبيەتى خويان ھەك ريپەرانى قورس و قايم لە لايەكى ترەوھ!

ئەوانە لە بيريان چۆتەوھ كە سەرجم بگروھ بەردەى جيھانى ديكتاتورى و گيرەو كيشەى جيھان لە سەر ھەر ئەو قسەو نوسراوانەيە كە بەريوھبەران گوويان نادەنى و پەنا بۆ ھەر چەشنە ئامرازىك دەبەن بۆ ئەوھى بيخنكيين.

ئەو شتەش كە سەبارەت بە ئاوالە بوونى ھەموو ئامرازەكانى راگە ياندنى حيزبى بەرووى بۆچونەكانى كەمىنە باسى دەكەن بە پيچەوانە باس دەكرى. ئەگەر لەو حيزبەدا توانراوھ فراكسيون رابگەيەنرى ئەوھ لە ساىە و بەرەكەتى ديموكراسى خوازي ريپەرى "حكا" نەوھ نەبووھ، بەلكوو بە پالپشتى گرينگى ئەو بۆچونانەيە كە ھينراونەتە ئاراوھو بە پيچەوانەى خواستى ريپەرى، خوى

داسه پاندووه. هر وهك زور جار باسمان كردووه دهربرینی ئه و بۆچونانه و ئازادییهك كه به دوایی دا هات به جوریک كه وتوته به زهخت و هیرش كه هه مو كهس ببی به په ند. ئه وه ته نیا به هوی تاییه تمه ندی ئه م و ئه و نییه به لكوو ده گه ریته وه بۆ ئه و به سه ته له كی ئه ندیشه و ئابین ئه ندیشه انه كه چوار دهوری ته نیون و هر کامیان قیبه لی خویان تییدا دوزیوه ته وه و نایانه هوی هیچ دهنگی تر بیستن. به داخه وه ئه وانه بی به رین له و به سیره تی بۆچونه كه بتوانن ریگی به ره و رووناکی بدۆزنه وه. له و ئابینه دا قسه ی نه یار نابیسترئ و پیوستیشه وهك خراپه کاری و دوژمنیش لیکبردیته وه. ئه وانه پییان خۆشه به رده وام خویان سه رنوسه ری وتاره كانی خویان بن، خویان وتووێژ له گه ل خویان بکه ن و له ده ست رووبه روو بونه وه ی نزیك له گه ل باوه ری كه سانی تر، رابکه ن. سه رجه م ئه و هه وه له ناو خویانه و برو بیانوو هینانه وه بوی و له ئاكامدا پالاوتن، ده رخه ری ترسیکی دانپیدا نه زاوه كه ده یانه هوی خویانی لی دور كه نه وه. به لام ئاگیان له ئه وه نییه كه به رده وام ئه و ترسه یان به كۆله وه یه. ئه وه ره وتیکی به ره و دواوه چونه وه یه كه به داخه وه سیبه ری خستوته سه ر به شیکی زور له كۆمه لگای ئیمه و بۆ وینه حكا. خۆ ده رباز كردن له و ئافه ته مالویران كه ره، پیش شه رتی پیشه نگیه تی و به ره و پیش چونه، ئه ویش نه ك به قسه به لكوو به كرده وه.

ئیمه له هه موو ئه و ماوه یه دا و تا ئه و جیگایه ی كه توانییتما له ئاست كرده وه زیانباره كانی ریبه ری حكا، هه ولماندا جیا بونه وه یه کی تر نه خه یه ری. ئیمه قازانجیکمان له و كاردا نه ده دیت. ئیمه خوازیاری قسه و باسی ری خۆشكه ر و مانه وه له گه ل یه كتر به پاراستنی بۆچونه كانی خۆمان بوین. به لام ئه وه داوا و خواستیك نه بوو كه لایه نی به رامبه ر بتوانی بیسه لمیئی. له بنه رته دا ئه و حیزبه "حیزبکی یه ك بوونی و تاك بۆچوونییه". به بۆچونی ئه و حیزبه هه موو شتیك له گره وی ئه و ده سه لاته سیاسییه دایه كه حیزبکی چكۆله ی هاو ده ست به كه لك ورگرتن له هه ل ومه رج (به ریکه وتیش) و سواری شه پۆل بوون وه ده ستی ده خا. به لام راستیه تاله كه ئه وه یه كه ئه گه ر بیئ و ئه و "تیئوری" یه له شوینیك به دادی ره وت و حیزبیک گه یشتیبی، بۆ "حكا" یك كه هیشتا نانی كۆمه له ده خوات، جیا له خه یالیکی پووچ و نا جیددی شتیکی تر نییه. به دریژیایی ئه و ماویه ئیمه به داخ بوین بۆ هاوریانی هاو حیزبی خۆمان كه خویان به لیکدانه وه ی له و چه شنه سه رقال كردووه. هه موو هه ولمان ئه وه بووه كه بیینه وه خۆ، به لام سه ری نه گرت. ئیمه ده مانزانی كه ئه و هاوریانیه عه یه نگیکی لیئ و ره ش بینان كردۆته چاو. ده مانزانی كه م نین ئه و كه سانه ی كه بوونی سیاسیان، ته نیا پاراستنی ئه و چه ند كورسیه یه كه بۆخویان ناویانه ته ژیریان و ناتوانن ده سته ردار ی بن. ئیمه به سه ر ئه و راستیدا زال بووین كه ئه وان دان به خۆداگرتن و دووره په ریزیه كانی ئیمه وهك لاوازی سیاسی و چاوه روانیمان بۆ كاتی شیوا له قه له م ده دن، به راستی چاوه روانی زیاتریشمان نه بوو. سه ره رای هه موو ئه وانه، به خۆمان ده وت، زوریک له و ئه ندام و كادرانه هیزی ئه و بزوتنه وه یه بوون و ئه گه ر بیانه هوی ده بنه هیزی هر چه شنه ئال و گۆریك بۆ به ره و پیش چوونی كۆمه له. ئیمه بۆمان نییه كه په یوه ندی و قسه و باس له گه ل ئه وان له به ر چاو نه گرین. بۆمان نییه به هوی بریاریکی به په له خه وش بخرینه سه ر هاورییه تی له میژینه مان. چونكه پیمان وابوو و ئیستاش له سه ر ئه و باوه ررین كه ئه وه ده مان بۆچوونی هاوبه ش هه بووه كه ببه یارمه تی ده ر و به هیزكه ری دیالوگیکی شارستانیه.

به لَام ئیستا که ریبهری حکا به مه بهستی گه یشتن به بهر ژه وهندی تا قمچیتی خوی دهنگی به پالاوتنی فراکسیون داوه، ئیمهش دریژهی کارو هه لَسوورانی خۆمان له و حیزبه دا و پیداکری له سه ر مانه وه و که لک وهرگرتن له مافی نارهبازیه تی له ئاست ریبهری "حکا" به شتیکی نا مومکین، بی که لک و بی سوود ده زانین. ئیمه هه روا دریژه به هه وه لکانمان بو گه شان وهی بزوتنه وهیه کی نویی چه پ و سوسیالیستی له کوردستان، به لَام ئه و جار له دهره وی ریکخراوی حکا ده دهین. هه ر بویه رایده گه یه نین که له مه و به دوا ئیمه ره وتیکین له نیو ره وته کانی تری "کۆمه له" و هیچ په یوه ندیه کمان به حکا و ئه وهی به و نیوه ده ناسریتته وه نییه.

له مه و به دوا هه ول ده دهین له ریگای هاوئا ههنگی و هاوکاری له گه ل هه لَسووراوان و دلسۆزانی ریگای سوسیالیستی و ئازادبیرانه ی کۆمه له، به زووی بگهینه پلاتفۆرمیکی هاوبهش ودواتریش به چوون به ره و دارشتنی بهرنامه یه کی سیاسی-عه مه لی، ورد و هه مه لایه نه، به به شی خۆمان، ریگای یه کیه تی هیزیکی چه پ و سوسیالیستی راسته قینه خۆش بکهین.

فراکسیونی فه عالیهت به ناوی کۆمه له

خاکه نیوهی ۱۳۸۸